

24 Οκτωβρίου 2025

Ο Άγιος Μεγαλομάρτυς Αρέθας και οι συν αυτώ μαρτυρήσαντες

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

Το μαρτύριο του αγίου Αρέθα και των συν αυτώ. Έργο του Πέρη Ιερεμιάδη (ζωγραφική με επεξεργασμένο χρώμα). Από τον "Νέο Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας", εκδ. Ινδικτος.

Επί της βασιλείας Ιουστίνου (518-527), βασίλευε στην Αξώμη της Αιθιοπίας ο άγιος βασιλεύς Ελεσβαάν (Σημείωση: Ονομάζεται επίσης και Κάλεβ Έλλα Ασμπέχα (520-540). Σχετικά με την πρώτη χριστιανική ιεραποστολή στην Αιθιοπία, βλ. τον Βίο του αγίου Φρουμεντίου [30 Νοεμ.]). Στο γειτονικό βασίλειο της Ομηρίτιδος στην Ευδαίμονα Αραβία (Σημείωση: Το αρχαίο βασίλειο του Σαβά, η σημερινή Υεμένη.), η εξουσία ήταν στα χέρια ενός άνδρα σκληρόκαρδου και πολεμοχαρούς, του Δου-Νοουάς, ο οποίος είχε ασπασθεί τον Ιουδαϊσμό λαμβάνοντας το όνομα Γιουσούφ, και ο οποίος δεν έπαυε τις επιδρομές εναντίον του χριστιανικού βασιλείου της Αιθιοπίας. Μετά από λαμπρές νίκες, ο Ελεσβαάν κατόρθωσε να τον υποτάξει, να εγκατασταθεί στο βασίλειο του και να τον υποχρεώσει να καταβάλει φόρο υποτέλειας (518). Μετά από κάποια χρόνια ωστόσο ο Δου-Νοουάς κατάφερε να συγκεντρώσει μεγάλο στράτευμα και άρχισε τις επιδρομές εναντίον των χριστιανικών πόλεων που βρίσκονταν στο βασίλειο του για να εξοντώσει όσους αρνούνταν να αλλαξοπιστήσουν και να ποδοπατήσουν τον τίμιο και ζωοποιό Σταυρό.

Κατευθύνθηκε τότε προς την πόλη Ναζράν (Νεγράν) της βορείου Υεμένης, πόλη πλούσια με πολλούς κατοίκους, που ήταν χριστιανοί από την εποχή της βασιλείας του Κώνσταντος, υιού του αγίου Κωνσταντίνου του Μεγάλου (337-360). Επικεφαλής της πόλεως και της γύρω περιοχής ήταν ο Αρέθας, ένας σοφός και

όσιος γέροντας με κατάλευκη γενειάδα, του οποίου όλοι γνώριζαν και σέβονταν την ενάρετη βιοτή. Αφού ανέπτυξε τους δώδεκα χιλιάδες στρατιώτες του σε θέση πολιορκίας, ο Δού-Νοουάς άρχισε να προκαλεί τους υπερασπιστές της πόλεως απειλώντας ότι θα τούς περνούσε όλους από μαχαίρι αν δεν παραδοθούν και δεν αρνηθούν τήν πίστη τους. Προς μεγάλη του έκπληξη διαπίστωσε ότι αντί να τούς πτοήσουν, οι απειλές του ενδυνάμωναν τον ζήλο των χριστιανών να θυσιαστούν για τον Χριστό. Φοβούμενος ότι μια παρατεταμένη πολιορκία θα του προκαλούσε σημαντικές απώλειες, αποφάσισε να αλλάξει τακτική και να μεταχειριστεί τέχνασμα. Με κολακείες και ψευδείς υποσχέσεις κατόρθωσε ο πανούργος να πείσει τους προύχοντες να του επιτρέψουν να εισέλθει στην πόλη με μικρή συνοδεία για μια εθιμοτυπική επίσκεψη καθ' ότι ήταν ηγεμόνας της περιοχής. Του άνοιξαν λοιπόν τις πύλες δίνοντας πίστη στις υποσχέσεις του και εμπιστευόμενοι εαυτούς στην προστασία του Θεού. Ευπροσήγορος και χαμογελαστός ο Δού-Νοουάς επέδειξε ασυνήθιστη ευγένεια και έπλεξε το εγκώμιο της πόλεως για τον πλούτο των μνημείων της, την ευημερία και την ομόνοια των κατοίκων. Φεύγοντας προσκάλεσε τους άρχοντες να επισκεφθούν την επαύριον το στρατόπεδο του. Όταν την επομένη το πρωί άνοιξαν τις πύλες για να εξέλθουν οι προύχοντες, επικεφαλής των όποιων ήταν ο άγιος Αρέθας, ο Δού-Νοουάς διέταξε να τους συλλάβουν όλους. Εκμεταλλευόμενος την ταραχή και τη σύγχυση των κατοίκων, οι στρατιώτες του εισήλθαν στην πόλη, την κατέλαβαν και την λεηλάτησαν εν ριπή οφθαλμού. Η μανία του τυράννου ξέσπασε κατ' αρχήν στον άγιο επίσκοπο Παύλο, ο οποίος είχε αποβιώσει δυο χρόνια πριν. Ο Δού-Νοουάς διέταξε να ανοίξουν το μνημείο του και έδωσε διαταγή να ρίξουν στη φωτιά τα άγια λείψανα, τα οποία ενθέρμως ευλαβούνται οι κάτοικοι. Κατόπιν διέταξε να καούν ζωντανοί όλοι οι ιερείς, κληρικοί, μοναχοί και μοναχές της πόλεως, τετρακόσιοι εβδομήντα επτά τον αριθμό. Μετά ήλθε η σειρά εκατόν είκοσι επτά ευλαβών λαϊκών να προσφέρουν τη ζωή τους στον Χριστό, τμηθέντες την κεφαλή. Ο Δου-Νοουάς διέταξε να φέρουν ενώπιον του μια πλούσια χήρα αρχόντισσα, την οποία δοκίμασε να πείσει πρώτα με υποσχέσεις και κατόπιν με απειλές των πιο φρικτών βασανιστηρίων. Βλέποντας τον τύραννο να προσβάλλει τη μητέρα της και τους στρατιώτες του να την κακοποιούν, η κόρη της αρχόντισσας όρμησε στον Δου-Νοουάς και τον έπτυνε κατά πρόσωπο. Έξαλλος από θυμό ο τύραννος διέταξε να αποκεφαλίσουν επί τόπου τη δωδεκάχρονη κόρη και, άκρον άωτον ωμότητας, ανάγκασε τη μητέρα της να πιει σ' ένα κύπελλο από το αίμα της κόρης της πριν αποκεφαλισθεί κι εκείνη με τη σειρά της.

Την επομένη, ο τύραννος κάθισε σε θρόνο υπερυψωμένο και διέταξε να παρουσιασθεί ενώπιον του ο άγιος Αρέθας και οι τριακόσιοι σαράντα σύντροφοι του. Ο Αρέθας ήταν τόσο γέρος και καταβεβλημένος από τα δεινά που έπληξαν τους συμπολίτες του ώστε χρειάστηκε να τον μεταφέρουν στα χέρια μέχρι τον

τόπο της ανακρίσεως. Παρά την προχωρημένη του ηλικία, επέδειξε ενώπιον του τυράννου θάρρος και παρρησία ισάξια της ορμής νέου πολεμιστή. Με πραότητα και γαλήνη ενθάρρυνε τους συντρόφους του να τελειωθούν μέσω του μαρτυρίου και να συμμετάσχουν με χαρά στο σωτήριο Πάθος, ώστε να απολαμβάνουν αιωνίως τη δόξα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Ακούγοντας τις προτροπές και τις παραινέσεις του, οι σύντροφοι του με καυτά δάκρυα και εν ενί στόματι τον διαβεβαίωσαν ότι ή αγάπη που τους είχε ενώσει στον πρόσκαιρο αυτό βίο παρέμενε ακατάλυτη μέχρι θανάτου και ότι ήταν όλοι τους έτοιμοι να δεχθούν μαζί του τον στέφανο του μαρτυρίου. Βλέποντας την ακλόνητη απόφαση τους, ο τύραννος εγκατέλειψε κάθε προσπάθεια να τους μεταστρέψει και να τους κάνει ν' αρνηθούν την πίστη τους και διέταξε να τους οδηγήσουν κοντά στο ποτάμι και να τους αποκεφαλίσουν. Αφού προσευχήθηκαν για τελευταία φορά, αντάλλαξαν τίμιο ασπασμό, όπως κάνουν οι ιερείς όταν ετοιμάζονται να μεταλάβουν των τιμών Δώρων και πρώτος ο Αρέθας ετμήθη την κεφαλή. Οι υπόλοιποι έχρισαν ευλαβικά το μέτωπο τους με το αίμα του αγίου και έμπλεοι χαράς έτειναν τον τράχηλο στους δήμιους.

Λίγο αργότερα, έφθασε στον χώρο του μαρτυρίου μια γυναίκα, μαζί με το τριετές βρέφος της για να χρησθεί και εκείνη με λίγες σταγόνες από το αίμα των μαρτύρων. Οι στρατιώτες την συνέλαβαν και την οδήγησαν στον τύραννο, ο οποίος αμέσως διέταξε να καεί ζωντανή. Ωσάν νεοσσός που έχει χάσει τη μητέρα του, φώναζε το βρέφος μέσα στη δυστυχία του. Συγκινημένος από την ομορφιά και τη χάρη του μικρού αγοριού, ο τύραννος το πήρε στην αγκαλιά του και προσπάθησε να το παρηγορήσει. Το ρώτησε τι επιθυμούσε πιο πολύ και μεγάλη υπήρξε η έκπληξη του όταν το άκουσε να ψελλίζει ότι ήθελε να συμμερισθεί το μαρτύριο με τη μητέρα του. «Μα τί είναι το μαρτύριο;» το ρώτησε ο τύραννος. «Μαρτύριο είναι να πεθάνεις για τον Χριστό ώστε εκ νέου να ζήσεις». «Ξέρεις, όμως, ποιος είναι αυτός ο Χριστός;» «Έλα στην εκκλησία και θα σου τον δείξω», απάντησε με παρρησία το βρέφος. Τίποτε δεν στάθηκε δυνατό να κλονίσει την απόφαση του νηπίου, που απεδείχθη σοφότερο πολλών γερόντων του κόσμου τούτου. Κι όταν είδε να ρίχνουν τη μητέρα του στη φωτιά, ξέφυγε με μιας από την αγκαλιά του τυράννου, έτρεξε στη φωτιά και δίχως δισταγμό εισήλθε στις φλόγες του πυρός για να βρει τη μητέρα του και να ενωθούν μαζί με τον Χριστό.

Ο απόηχος της σφαγής έφθασε μέχρι τ' αυτιά του ευλαβούς αυτοκράτορα Ιουστίνου στην Κωνσταντινούπολη· ο αυτοκράτορας έστειλε επιστολή στον Πατριάρχη Αλεξανδρείας Αστέριο ζητώντας τον να πείσει τον βασιλέα της Αιθιοπίας Ελεσβάν να εκστρατεύσει κατά του σκληρόκαρδου Δου-Νοουάς και να τον τιμωρήσει. Ο Πατριάρχης Αστέριος συγκέντρωσε τους μονάρχους της Νιτρίας και των άλλων ερήμων, οι όποιοι με ολονύκτιες αγρυπνίες και νηστεία

προσεύχονταν για την επιτυχή έκβαση της εκστρατείας και τη λύτρωση των χριστιανών. Ο Ελεσβαάν, ωστόσο, φοβόταν ότι ήταν αδύνατο να νικήσει και ζητούσε ένα σημείο εκ Θεού· πήγε, λοιπόν, σε έναν φημισμένο ερημίτη τής χώρας του να λάβει την ευχή και τη συμβουλή του. Ο θεοφόρος άνδρας τον διαβεβαίωσε ότι με τα δάκρυα και τις προσευχές του αυτοκράτορα Ιουστίνου, του Πατριάρχου Αλεξανδρείας και των μοναχών του καθώς και του ίδιου, ο Θεός θα του παρέδιδε τον ασεβή τύραννο σιδηροδέσμιο στα χέρια του. Τόση ήταν η βεβαιότητα του ώστε έδωσε εντολή στον Ελεσβαάν να πάρει τρόφιμα και εφόδια για είκοσι μόνον ημέρες.

Το χριστιανικό στράτευμα πολέμησε ανδρείως και γρήγορα ανακατέκτησε, με τη βοήθεια του Θεού, την πόλη Ναζράν και την Ομηρίτιδα χώρα (525). Ο βασιλεύς Ελεσβαάν, που είχε καταστεί όργανο της οργής του Θεού εναντίον των Εβραίων και των έχθρων των χριστιανών, εγκατέστησε στην πόλη έναν επίσκοπο (Σημείωση: Βλ. Βίο αγίου Γρηγεντίου [19 Δεκ.]), με την παρουσία που είχε αφήσει ο άγιος Αρέθας οικοδόμησε νέους ναούς, και κατόπιν επέστρεψε στο βασίλειο του.

Πηγή: “Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας”, υπό ιερομονάχου Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, εκδ. Ίνδικτος (τόμος δεύτερος – Οκτώβριος, σ. 285-289)